

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE, TECHNOLOGY AND GLOBAL CHALLENGES

**PROCEEDINGS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 2-4, 2026**

**TOKYO
2026**

SCIENCE, TECHNOLOGY AND GLOBAL CHALLENGES

Proceedings of VIII International Scientific and Practical Conference

Tokyo, Japan

2-4 April 2026

Tokyo, Japan

2026

UDC 001.1

The 8th International scientific and practical conference “Science, technology and global challenges” (April 2-4, 2026) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2026. 440 p.

ISBN 978-4-9783419-7-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science, technology and global challenges. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2026. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-technology-and-global-challenges-2-4-04-2026-tokio-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: tokyo@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2026 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2026 CPN Publishing Group ®

©2026 Authors of the articles

52. **Зубик С. О.** 278
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ З ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
53. **Куламбаева К. К., Садыкова А. К., Гусеинова Р. Р.** 285
РЕАЛИЗАЦІЯ МЕТАПРЕДМЕТНОГО ПОДХОДА НА УРОКАХ
РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦІИ
54. **Макаренко І. В.** 294
ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ З ДІТЬМИ З РІЗНИМИ
ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ
55. **Муращенко О. В., Дика О. М.** 300
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВИТОГЛЯДУ В УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

56. **Бабчук О. Г., Гульбс О. А., Лантух І. В.** 304
РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У РОЗВИТКУ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
57. **Доцевич Т. І.** 315
ВПЛИВ СТРЕСУ НА НАВЧАЛЬНУ УСПІШНІСТЬ СТУДЕНТІВ-
ПСИХОЛОГІВ
58. **Шиделко А. В., Романюк А. В.** 321
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОЛОГІЧНОГО СТРЕСУ ТА ЯКОСТІ
СНУ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

59. **Шиделко А. В., Хабевич А. О.** 331
ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА СОЦІАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО
ЖІНОЧУ СИЛУ В СУЧАСНИХ НАРАТИВАХ

HISTORICAL SCIENCES

60. **Попова О. Б., Соколова Н. Д., Олексин І. Я.** 341
ДЕЯКІ АСПЕКТИ САМОВРЯДУВАННЯ В ПРИВАТНИХ
СЕРЕДНІХ ЗАКЛАДАХ М. КИЄВА У ДР. ПОЛ. ХІХ СТ.
61. **Чернишевич О. В.** 347
ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 2006 РОКУ: НОВІ МЕХАНІЗМИ,
СТРАТЕГІЇ ТА ПРОРАХУНКИ

CULTUROLOGY

62. **Левченко А. В.** 352
МЕДІА ТА ПОЛІТИКА: ВПЛИВ МЕДІАТИЗАЦІЇ НА
ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ ТА ПРОЦЕСИ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У СУСПІЛЬСТВІ

HISTORICAL SCIENCES

УДК 94(477-25):378.4«18»:378.18:82-94

ДЕЯКІ АСПЕКТИ САМОВРЯДУВАННЯ В ПРИВАТНИХ СЕРЕДНІХ ЗАКЛАДАХ М. КИЄВА У ДР. ПОЛ. ХІХ СТ.

Попова Оксана Борисівна,

к. філос. н., доцент,

Соколова Наталія Дмитрівна

к. істор. н., доцент,

Олексин Ігор Ярославович,

к. філос. н., доцент

Національний університет фізичного
виховання і спорту України
м. Київ, Україна

Анотація. Стаття розкриває проблему самоврядування приватних навчальних закладів м. Києва у другій половині ХІХ ст., втручання державних органів у навчально-виховний процес та їхнє намагання обмежити самостійність приватних навчальних закладів; боротьба нових громадянських тенденцій в системі освіти за формування молоді особистості в умовах протистояння з авторитарними традиціями і наративами самодержавної імперії.

Ключові слова. Самоврядування органів освіти, адміністративний тиск, освітня бюрократія, Колегія Павла Галагана.

Вступ. Питання самоврядування в системі освіти має глибоку історію, як світову, так і вітчизняну. Друга половина ХІХ століття – це період становлення громадянського суспільства на вітчизняних теренах в умовах реалій самодержавної імперії. На передньому плані цього процесу стояли середні приватні навчальні заклади, в яких формувались майбутні передові загони бійців за українську незалежність. Надзвичайно важливо уважно роздивитися

процес боротьби середніх навчальних закладів за самоврядування, з одного боку, і намагання імперської бюрократії обмежити саме право на самостійні рішення приватними закладами середньої освіти, зокрема, на прикладі славнозвісної Колегії Павла Галагана.

Основна частина. Розвиток середньої освіти на вітчизняних теренах у ХІХ столітті супроводжувався зростанням самостійності навчальних закладів, легалізація та легітимація якої здійснювалася і за розпорядженнями самодержавної освітньої бюрократії, і за ініціативою знизу, тобто з боку керівництва гімназій та училищ. Приватні середні навчальні заклади мали певний ступінь незалежності з багатьох питань, затверджених статутами закладів. В донесенні від 23 грудня 1874 року за № 14343 говорилося про думки попечителя Київського учбового округу щодо запиту поважного попечителя Колегії Павла Галагана про доповнення статуту закладу деякими правилами, що стосуються прав та привілеїв її вихованців, і про деякі зміни у застосуванні в колегії правил про іспити на зрілість. Про деякі зміни у застосуваннях в колегії правил про іспити на зрілість, призначені для гімназій відомством Міністерства народної освіти. Наведені міністерством зауваження були передані за розпорядженням міністра на обговорення Ученого комітету Міністерство народної освіти. [1, с. 51]

Парадоксально, що, хоча державні середні навчальні заклади мали певний ступінь самостійності, в документах знаходимо свідчення того, що керівництво таких закладів часто перестраховувалось, звертаючись без потреби до вищого начальства. Наприклад, 25 вересня 1887 року попечитель Київського учбового округу Голубцов нагадує у листі до начальника Київської жіночої гімназії: «В параграфах 74 та 75 Статуту гімназій та прогімназій та параграфах 70 та 71 Статуту реальних училищ ясно вказано, які питання підлягають кінцевому вирішенню педагогічними радами і які повинні бути представлені на утвердження вищого начальства». [1, с. 51] Між тим, суворо вказується у листі, до попечителя надходять прохання від «панів начальників навчальних закладів» про утвердження постанов педагогічних рад, які цілком досягають

одноголосної згоди, у питаннях, які відносяться до юрисдикції рад, зокрема, таких як прийняття учнів в класи більшої кількості, ніж встановленою статутом; прийняття учнів, що переросли уже встановлений вік, дозвіл перетримувати учнів у складанні іспитів, порушуючи правила, при переведенні з класу у клас; про звільнення учнів від плати за навчання і таке інше. У листі чітко наказувалося «на майбутнє ніколи не входити до начальства Учбового округу з проханнями про утвердження постанов», які були прийняті педагогічними радами одноголосно, а відповідальність за неправильно прийняте рішення за такими питаннями буде цілком лягати на педагогічні ради. [1, с. 51] Отже, освітнє чиновництво середнього рівня лякалося будь-якої відповідальності, намагаючись перекласти її на начальство, яке, у свою чергу, цієї відповідальності також намагалося уникнути. У приватних же навчальних закладах питання про список питань, які мали вирішуватися закладом самостійно, постійно розширювався. Зокрема, почесний попечитель Колегії Павла Галагана у 1870 році надіслав до Попечителя Київського учбового округу клопотання про такі позиції: 1) учні Колегії, які успішно закінчили перші два класи і заслужили перевід у другий клас після відбуття військової повинності, мають мати право бути переведені у наступний клас так само, як учні, що успішно пройшли шість класів гімназії і заслужили перевід до сьомого класу; 2) учні, які отримали позитивний результат про закінчення повного курсу Колегії, при вступі на цивільну службу або у вищі навчальні заклади, мають права такі ж самі, як і випускники державних гімназій відомства Міністерства Народної Просвіти; 3) учні, які закінчили повний курс навчання в Колегії з особливою відзнакою і нагороджені при закінченні золотою чи срібною медалями, мають бути призначені у цивільну службу без визначення соціального стану, з чином 14 класу, згідно параграфу 123 статуту гімназій відомства Міністерства Народної Просвіти. [1, с. 51] У клопотанні окремо підкреслюється, що вказані вище права і привілеї вихованців Колегії заслуговують поваги, але за тієї умови, що учні Колегії при переході з другого у третій клас будуть складати особливі іспити з усіх предметів навчання і у

повному об'ємі. [1, с. 51] Бачимо, що керівництво приватного закладу Колегії Павла Галагана не тільки опікувалось тим, щоб учні цього закладу мали б ті ж самі можливості, що і учні державних закладів, до того ж турбувалось, щоб навчання в колегії не виглядало легшим і менше дисциплінарним і вимогливим, ніж навчання в державних середніх закладах. Попечитель Колегії також звертався до вищого начальства з клопотаннями, які стосувалися питань регулювання процесу контролю за іспитами, зокрема, і питань членства в учбових і наглядових радах. По-перше, вказувалось, що до випробувальної комісії, яка мала проводити іспити на зрілість в Колегії, мав входити член Ради Університету Св. Володимира, за призначення Попечителя Київського учбового округу в якості депутата від округу. [1] Окремим пунктом ставилось питання про те, що час для іспитів в Колегії мав призначатися правлінням за висновком навчального курсу Колегії, в той час як в гімназіях іспити проводились на основі рішень педагогічних рад, які надавались в Київській учбовий округ для затвердження. [1] Зазначимо, що спеціальний запит надсилався, щоб отримати дозвіл вводити в склад екзаменаційної комісії одного з членів ради Колегії. Особливі стосунки встановлювались не тільки з канцелярією Попечителя Київського учбового округу, але і з Університетом Св. Володимира. Так, щоб отримати дозвіл на участь директора Колегії у попечительській раді, треба було звертатися з окремим проханням до міністерства, а у попечительську раду входили представники і викладачі університету, частіше це був один представник, який водночас був і депутатом від канцелярії Попечителя Київського учбового округу. У спеціальному листі з канцелярії вказувалося, що «призначення депутата на іспит зрілості зі складу професорів університету, на думку Попечителя, було б вираженням тих безпосередніх стосунків, в які Колегія статутом поставлена у стосунки з університетом. Далі попечитель Київського учбового округу окремо зазначає, що «не може не погодитись» з тим, що «пропозиція попечителя Колегії як про кордони влади, так і про стосунки її з університетом Св. Володимира, не можна визнати правильними і такими, що впливають зі статуту Колегії». [1, с. 54]

При цьому окремо було підкреслено в пояснювальній записці Міністерства народної освіти при проекті статуту Колегії в Державну Раду імперії, що немає і натяку на підпорядкування Колегії Університету Св. Володимира. Очевидно, що таке питання уже ставилось, і чиновники намагаються запобігти розповсюдженню подібної думки, щоб виглядати більшими лібералами, ніж це було насправді. В той же час в справі Колегії Павла Галагана знаходимо свідчення того, що рада Університету Св. Володимира спеціально розглядала питання про контроль над роботою колегії. Так, 14 березня 1875 року відбулось засідання ради університету по розгляду звітів Колегії Павла Галагана, на якому зазначалось, що бажано було б, щоб колегія надавала на майбутнє в раду університету копії правил, інструкцій та програм. [1, с. 67] На думку ради Університету Св. Володимира рада колегії мала б збиратися частіше, ніж у 1874 році, і обговорюватися на ньому мають усі питання без виключення, зокрема, і господарські, і до усіх рішень має бути доступ для ради університету. [1, с. 67] Рада університету на цьому ж засіданні висловилаь проти обов'язкового викладання в Колегії Павла Галагана співу, оскільки «в об'ємах, вказаних у звіті, навряд чи може вважатися доцільним». Наступним пунктом вказувалося, що «бажано було б, щоб вихованці не були позбавлені практичного вивчення нових мов». [1, с. 67] У листі з Міністерства народної освіти зазначалось, що, міністр цілком погоджується з тим що без учбового округу колегія сама не може визначати дня іспитів, не погоджуючи це з начальством учбового округу, тим більше, що при наданні колегії такої самостійності, начальство не зможе порівнювати успіхи учнів колегії з успіхами учнів державних гімназій, бо «одне з кращих засобів такого порівняння – письмові роботи учнів всіх гімназій на одну й ту ж тему», буде втрачена можливість контролю «окружним начальством». [1, с. 55] Далі державний чиновник, зовсім нелогічно, таки допускає можливість для Колегії Павла Галагана проводити іспити як на зрілість, так і перевідних з класу в клас, не в одні дні з гімназіями. [1] Члени ради Університету Св. Володимира висловили глибоку повагу попечителям Колегії Павла Галагана за їхній внесок

у просвітницьку справу, що виявилось у щедрих пожертвах на користь закладу у 1874 році. [1]

Висновки. З архівних документів чітко видно, що проблема самостійності приватних середніх навчальних закладів м. Києва у другій половині XIX ст., стояла на важливому місці як для керівників закладів, так і для чиновників Міністерства народної освіти імперії. Хоча ми розглядали в основному документи Колегії Павла Галагана і деякі документи Київської жіночої гімназії, але проблеми, які стояли перед цими закладами, є типовими для інших приватних закладів м. Києва у розглядуваний період. Відбувався постійний дискурс між освітянами та чиновництвом щодо необхідного та допустимого рівня самостійності приватних закладів, до якого долучалось і керівництво Університету Св. Володимира. Не тільки директори та вчені ради навчальних закладів відстоювали свої права на самостійні рішення у навчальних, виховних та господарських питаннях, але і чиновники від освіти нерідко висловлювали побажання, щоб до них не зверталися з деяких питань, особливо, звичайно, тих, які самодержавну бюрократію не особливо цікавили. Отже, важливо розглядати реалізацію принципу самоврядування та самостійності приватних навчальних закладів м. Києва у другій половині XIX столітті, щоб розкрити глибинні процеси становлення громадянського суспільства в освітньому просторі, і протидію цьому процесу з боку авторитарної самодержавної бюрократії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державний архів м. Києва Ф.55, Оп.2, Од. зб., №1